

САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Боловсролын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: СНАГ-2025/022/НА-СТА-ТЕЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn
Улаанбаатар хот
2025 он

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орлогч: Я.Самбууням
Утас: 261885 Цахим хаяг: sambuunyamya@audit.gov.mn
Санхүү, нийцлийн аудитын газрын захирал,
тэргүүлэх аудитор: Ц.Наранчимэг
Утас: 261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Д.Энхдалай
Утас: 260512 Цахим хаяг: enkhdalaid@audit.gov.mn
Ахлах аудитор: А.Даваадорж
Утас: 261628 Цахим хаяг: davaadorja@audit.gov.mn
Аудитор: М.Ганбаатар
Утас: 261628 Цахим хаяг: ganbaatarm@audit.gov.mn
Аудитор: Я.Марал-Эрдэнэ
Утас: 261628 Цахим хаяг: maral-erdeneya@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ АУДИТОР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

БОЛОВСРОЛЫН САЙД
П.НАРАНБАЯР ТАНАА

2025.04.25 № 1609

танай _____-ны № _____-т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.5-д заасны дагуу Боловсролын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний үзэж байгаагаар Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт тайлбарласан зүйлсийн үр нөлөөг эс тооцвол 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Хязгаарлалттай дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын баталсан журам, зааврын дагуу хараат бусаар гүйцэтгэж, аудиторовын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар нийт 409,590.1 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн нь тогтоосон 54,846.9 сая төгрөгийн ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс давсан, дангаараа буюу эсвэл нийтээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг боловч өргөн тархаагүй, Төсвийн тухай хуулийн 7, 15 дугаар зүйл, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 48 дугаар зүйл, Иргэний хуулийн 206 дугаар зүйлийн холбогдох заалтуудтай нийцээгүй, санхүүгийн тайлагналын нийцсэн бөгөөд зохистой байх, иж бүрэн байх, эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлүүдийг хангаагүй байна. Тухайлбал:

- Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хууль болон гэрээний үүрэг зөрчигдсэн нийт 168,119.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтын 42 төсөл арга хэмжээ хугацаандаа хэрэгжээгүй, удаашралтай, мөн тайлант онд гэрээнд заасан хугацаанд багтаан ашиглалтад оруулах боломжгүй нөхцөл байдал үүссэн нийт 11,274.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 6 төсөл арга хэмжээний барилгын ажлын гэрээг дүгнээгүй, гэрээнд заасны дагуу алданги суутган тооцоогүй;
- Төсөв хүрэлцээгүй сургуулийн өмнөх боловсролын 1000 байгууллага, ерөнхий боловсролын 684 сургуульд санхүүжилтийг нөхөх зорилгоор журмын шаардлагыг

- зөрчин батлагдсан төсвийн хуваарьт нэмэлт өөрчлөлт оруулж, нийт 150,214.8 сая төгрөгийг шилжүүлсэн;
- Боловсролын зээлийн сангийн тэтгэлгээр 2,130.6 сая төгрөгийн санхүүжилт авсан 32 суралцагч гэрээний үүргээ биелүүлээгүй, мөн 2,571.6 сая төгрөгийн зээл авсан 29 төгсөгчтэй холбоо тогтоогоогүй, зөрчлийг арилгаагүй.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Боловсролын салбарын байгууллагууд хүүхдийн тоонд суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд улсын хэмжээнд салбарын 2024-2025 оны хичээлийн жилийн төлөв байдлыг дараах байдлаар танилцуулж байна. Үүнд:

- Ерөнхий боловсролын нийт 885 сургууль үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд үүнээс 705 буюу 79.7 хувь нь төрийн өмчийн, 180 буюу 20.3 хувь нь хувийн өмчийн сургууль байна. Нийт 61,016 багш, ажилтан ажиллаж байгаагийн 37,770 нь буюу 61.9 хувь нь үндсэн багш байна. Ерөнхий боловсролын сургуулиудад нийт 797,905 сурагч суралцаж байгаагаас 379,647 нь бага анги (I–V), 273,943 нь дунд анги (VI–IX), 144,315 нь ахлах анги (X–XII)-д тус тус хамрагдаж байна. Мөн ерөнхий боловсролын сургуулийн нөхөн олгох хөтөлбөрт 1,197 бүлэгт 4,422 суралцагч суралцаж байна.
- Сургуулийн өмнөх боловсролын нийт 1,407 байгууллага үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд үүнээс 1,024 буюу 72.8 хувь нь төрийн өмчийн, 383 буюу 27.2 хувь нь хувийн өмчийн цэцэрлэгт хамрагдаж байна. Салбарын хэмжээнд 35,339 багш, ажилтан ажиллаж байгаагаас 9,945 нь буюу 28.1 хувь нь үндсэн багшийн орон тоонд багтдаг. Мөн 9,226 бүлэгт нийт 264,818 хүүхэд хамрагдан суралцаж байгаагийн 253,158 нь үндсэн сургалтад, 11,660 нь хувилбарт сургалтад хамрагдсан байна.
- Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын нийт 69 байгууллага сургалтын үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд үүнээс 41 буюу 59.4 хувь нь төрийн өмчийн, 28 буюу 40.6 хувь нь хувийн өмчийн байгууллага байна. Эдгээр байгууллагад 40,906 суралцагч мэргэжил, ур чадвар эзэмшин суралцаж байгаа бол салбарын хэмжээнд 3,878 багш, ажилтан ажиллаж байгаагаас 2,140 буюу 55.2 хувь нь үндсэн багш байна.

Мөн Дээд боловсролын нийт 65 байгууллага сургалтын үйл ажиллагаа явуулж байгаагаас 16 нь төрийн өмчийн, 1 нь төрийн өмчийн оролцоотой, 45 нь хувийн хэвшлийн, 3 нь олон нийтийн /шашны/ байгууллага байна. Тайлант онд төрийн өмчийн 6 их сургуулийн эзэмшиж, ашиглаж байгаа хөрөнгийн 45,801.5 сая төгрөгийн төрийн өмчийн тогтмол зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын 2024 оны 583, 128 дугаар тогтоолын дагуу Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар баригдаж ашиглалтад орсон боловсролын салбарын байгууллагын 98 нэрийн, нийт 428,294.4 сая төгрөгийн үнэлгээ бүхий хөрөнгө болон Монгол Улсын Засгийн газрын 2020–2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.3.9.4 дэх заалтад тусгагдсан “Боловсролын салбарт жил бүр 100-аас доошгүй нүхэн жорлонтой сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрыг орчин үеийн ариун цэврийн байгууламжтай болгох” зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлсэн 74 нэрийн, 30,631.6 сая төгрөгийн үнэлгээтэй ариун цэврийн байгууламжийг ашиглалтад оруулж, санхүүгийн бүртгэлд нэмж бүртгэсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

"Засгийн газрын 2020–2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр"-ийн хэрэгжилтэд хийсэн Үндэсний аудитын газрын гүйцэтгэлийн аудитын тайланд дурдсанаар, боловсролын салбарт хэрэгжүүлж буй 16 зорилтын хүрээнд нийт 68 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлснээс гүйцэтгэлийн түвшин 75.8 хувьтай гарсан бөгөөд эдгээрээс 25 нь үр дүнтэй, 29 нь тодорхой үр дүнд хүрсэн, 13 нь цаашид эрчимжүүлэх шаардлагатай гэж дүгнэсэн байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй ба үүнд ямар нэг төрлийн баталгаажуулах дүгнэлт гаргаагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

 Д.ЗАГДЖАВ

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын нэгтгэсэн тайлан

Тайлант хугацаа: 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2023 оны 12-р сарын 31	2024 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,344,646,516.0	3,120,172,475.0
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	422,186,480.0	589,085,189.9
32	БОГИНО ХУГАЦААТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	144,465.8	58,225.8
33	АВЛАГА	321,038,303.4	347,712,416.2
34	УРЬДЧИЛГАА	59,584,196.8	174,325,947.4
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	220,702,769.6	261,162,224.6
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	1,320,990,300.4	1,747,828,471.1
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	5,119,839,459.6	5,387,448,469.8
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	5,119,839,459.6	5,387,448,469.8
39200	Биет хөрөнгө	4,019,328,874.9	4,312,586,871.8
39300	Биет бус хөрөнгө	1,100,510,584.7	1,074,861,598.0
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	7,464,485,975.6	8,507,620,944.8
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	88,757,994.0	161,230,297.6
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	88,532,383.3	161,193,020.7
41300	Өглөг	39,983,470.9	98,396,579.2
41400	Урьдчилж орсон орлого	48,548,912.4	62,796,441.4
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	225,610.7	37,276.9
42200	Урт хугацаат зээл	225,610.7	37,276.9
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	7,375,727,981.6	8,346,390,642.2
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	7,375,727,981.6	8,346,390,642.2
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	1,153,966,642.2	1,101,910,483.9
51101	Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/	765,568,561.6	765,568,561.6
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	4,247,144,732.6	5,306,504,349.9
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,209,048,045.2	1,172,407,251.8
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	7,464,485,975.6	8,507,620,944.8

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант хугацаа: 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2023 оны 12-р сарын 31	2024 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	6,488,083,436.5	5,016,336,236.7
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	312,941.4	99,906.9
110	Орлогын албан татвар	312,941.4	99,906.9
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	312,941.4	99,906.9
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,326,182,925.9	976,737,008.5
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,318,257,328.8	947,083,400.1
122	Тусламжийн орлого	7,925,597.0	29,653,608.4
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	5,161,587,569.3	4,039,499,321.3
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	5,218,291,746.5	3,934,732,999.8
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,218,291,746.5	3,934,561,608.6
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,900,623,158.1	3,490,475,526.6
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,730,489,775.9	2,368,149,466.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	216,735,881.7	291,696,943.3
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	220,845,430.9	42,099,218.9
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	49,957,633.4	133,990,241.6
2105	Нормативт зардал	219,504,643.1	139,759,387.8
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	32,876,577.0	14,110,808.7
2107	Томилолт, зочны зардал	6,365,617.9	4,312,855.3
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	87,704,914.4	86,399,357.1
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	336,142,683.8	409,957,247.1
211	ХҮҮ	452,917.4	470,122.4
212	ТАТААС	6,474,748.9	75,000.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,310,740,922.2	443,540,959.6
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	171,391.2
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	1,269,791,690.0	1,081,603,236.8
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	10,130,570.3	1,321,240.4
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	266,401,952.7	151,044,457.0
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	1,013,520,307.6	931,880,020.3

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант хугацаа: 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Цөөнхийн хувь оролцоо	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	6,373,923,999.2	-	6,373,923,999.2
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	(12,059,768.5)	-	(12,059,768.5)
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	6,361,864,230.7	-	6,361,864,230.7
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	(765,807.3)	-	(765,807.3)
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	1,080,250.6	-	1,080,250.6
7	Өмчид гарсан өөрчлөлт	29,000.0	-	29,000.0
9	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	-
10	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,013,520,307.6	-	1,013,520,307.6
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	7,375,727,981.6	-	7,375,727,981.6
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	44,144,801.7	-	44,144,801.7
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	7,419,872,783.3	-	7,419,872,783.3
17	Өмчид гарсан өөрчлөлт	(10,147,271.1)	-	(10,147,271.1)
19	Тайлант үеийн үр дүн	4,785,114.8	-	4,785,114.8
20	2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	931,880,020.3	-	931,880,020.3

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний нэгтгэсэн тайлан

Тайлант хугацаа: 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2023 оны 12-р сарын 31	2024 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	5,583,358,715.7	4,539,448,662.0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	404,983,493.7	487,918,257.5
120	Нийтлэг татварын бус орлого	397,291,672.3	487,810,373.5
122	Тусламжийн орлого	7,090,027.4	107,884.0
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	601,794.0	-
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	5,178,375,222.0	4,051,530,404.5
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,996,473,788.0	3,671,732,466.8
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,996,473,788.0	3,671,732,466.8
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,662,605,829.5	3,166,385,967.2
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,726,236,400.6	2,365,112,113.1
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	216,452,324.2	293,998,242.5
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	212,466,277.3	41,607,963.3
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	14,625,954.3	10,219,609.2
2105	Нормативт зардал	210,102,395.2	131,690,818.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	39,944,544.6	14,621,651.8
2107	Томилолт, зочны зардал	6,205,595.4	3,915,338.7
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	93,528,475.9	107,975,311.3
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	143,043,862.1	197,244,919.4
211	ХҮҮ	451,287.8	435,427.0
212	ТАТААС	6,474,748.9	-
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,326,941,921.8	504,911,072.5
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	586,884,927.7	867,716,195.2
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	423,099,411.6	684,005,293.7
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	423,099,411.6	684,005,293.7
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	423,099,411.6	684,005,293.7
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	(423,099,411.6)	(684,005,293.7)
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	(14,869,234.5)	(16,812,191.7)
14	Бусад эх үүсвэр	9,352,457.9	5,813,157.1
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	15,061,439.5	13,487,783.0
25	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ	9,160,252.9	9,137,565.7
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	148,916,281.6	166,898,709.9
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	273,270,198.5	422,186,480.0
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	422,186,480.0	589,085,190.0

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,151,508,954,400.00	3,947,039,727,633.88	204,469,226,766.12	95.1
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,427,417,749,600.00	3,398,386,628,598.96	29,031,121,001.04	99.2
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,806,492,047,100.00	2,802,897,875,801.01	3,594,171,298.99	99.9
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,069,428,038,800.00	2,068,502,261,455.42	925,777,344.58	100.0
210101	Үндсэн цалин	1,343,162,017,800.00	1,347,930,431,388.87	(4,768,413,588.87)	100.4
210102	Нэмэгдэл	702,228,164,900.00	672,616,060,831.34	29,612,104,068.66	95.8
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	13,960,291,500.00	13,261,714,160.99	698,577,339.01	95.0
210104	Урамшуулал	10,077,564,600.00	34,566,053,426.16	(24,488,488,826.16)	343.0
210105	Гэрээт ажлын хөлс	-	128,001,648.06	(128,001,648.06)	
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	264,343,318,800.00	264,197,016,292.61	146,302,507.39	99.9
210201	Тэтгэврийн даатгал	179,910,076,200.00	179,685,721,680.23	224,354,519.77	99.9
210202	Тэтгэмжийн даатгал	21,108,705,600.00	21,169,055,859.22	(60,350,259.22)	100.3
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	10,554,353,000.00	10,575,806,792.89	(21,453,792.89)	100.2
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	10,554,353,000.00	10,554,948,830.75	(595,830.75)	100.0
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	42,215,831,000.00	42,211,483,129.52	4,347,870.48	100.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	4,298,634,500.00	4,206,697,869.90	91,936,630.10	97.9
210301	Гэрэл, цахилгаан	476,040,400.00	484,668,286.61	(8,627,886.61)	101.8
210302	Түлш, халаалт	1,475,513,700.00	1,390,809,034.63	84,704,665.37	94.3
210303	Цэвэр, бохир ус	249,274,700.00	223,551,584.76	25,723,115.24	89.7
210304	Байрны түрээс	2,097,805,700.00	2,107,668,963.90	(9,863,263.90)	100.5
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	816,939,500.00	793,620,610.27	23,318,889.73	97.1
210401	Бичиг хэрэг	145,989,700.00	177,969,156.00	(31,979,456.00)	121.9
210402	Тээвэр, шатахуун	287,003,900.00	232,941,936.00	54,061,964.00	81.2
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	166,706,200.00	163,896,446.97	2,809,753.03	98.3
210404	Ном, хэвлэл	43,127,400.00	42,454,670.00	672,730.00	98.4
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	24,813,100.00	18,643,460.00	6,169,640.00	75.1
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	149,299,200.00	157,714,941.30	(8,415,741.30)	105.6
2105	Нормативт зардал	121,200,349,000.00	121,199,343,703.00	1,005,297.00	100.0
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	6,617,400.00	5,609,938.00	1,007,462.00	84.8
210502	Хоол, хүнс	121,187,098,400.00	121,187,065,715.00	32,685.00	100.0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,633,200.00	6,668,050.00	(34,850.00)	100.5
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	889,391,200.00	888,630,010.56	761,189.44	99.9
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	288,903,400.00	287,957,542.00	945,858.00	99.7
210602	Тавилга	46,080,800.00	46,073,475.00	7,325.00	100.0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	2,401,500.00	2,394,630.00	6,870.00	99.7
210604	Урсгал засвар	552,005,500.00	552,204,363.56	(198,863.56)	100.0
2107	Томилолт, зочны зардал	139,185,200.00	132,690,230.00	6,494,970.00	95.3
210702	Дотоод албан томилолт	139,185,200.00	132,690,230.00	6,494,970.00	95.3

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	141,193,719,300.00	139,043,614,631.43	2,150,104,668.57	98.5
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	141,016,154,800.00	138,883,786,083.12	2,132,368,716.88	98.5
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	54,234,100.00	51,250,700.00	2,983,400.00	94.5
210803	Даатгалын үйлчилгээ	7,843,600.00	5,447,701.00	2,395,899.00	69.5
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	4,064,700.00	2,089,572.00	1,975,128.00	51.4
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	1,528,100.00	583,400.00	944,700.00	38.2
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	97,567,100.00	94,640,095.31	2,927,004.69	97.0
210807	Газрын төлбөр	5,223,400.00	5,218,920.00	4,480.00	99.9
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	7,103,500.00	598,160.00	6,505,340.00	8.4
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	204,182,470,800.00	203,934,000,997.82	248,469,802.18	99.9
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	200,291,531,000.00	200,048,985,211.64	242,545,788.36	99.9
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,890,939,800.00	3,885,015,786.18	5,924,013.82	99.8
212	ТАТААС	2,256,300,000.00	2,256,300,000.00	-	100.0
212101	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	2,256,300,000.00	2,256,300,000.00	-	100.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	618,669,402,500.00	593,232,452,797.95	25,436,949,702.05	95.9
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	237,091,185,400.00	233,063,260,256.24	4,027,925,143.76	98.3
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	237,091,185,400.00	233,063,260,256.24	4,027,925,143.76	98.3
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	381,578,217,100.00	360,169,192,541.71	21,409,024,558.29	94.4
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	20,630,800.00	20,630,800.00	-	100.0
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	222,539,459,100.00	204,502,415,710.09	18,037,043,389.91	91.9
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	52,278,954,900.00	50,431,913,817.92	1,847,041,082.08	96.5
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	106,333,916,800.00	104,825,660,908.70	1,508,255,891.30	98.6
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	405,255,500.00	388,571,305.00	16,684,195.00	95.9
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	723,054,874,900.00	546,890,701,011.58	176,164,173,888.42	75.6
220001	Барилга байгууламж	655,576,960,500.00	484,355,546,654.78	171,221,413,845.22	73.9
221001	Их засвар	2,811,859,600.00	2,648,016,124.80	163,843,475.20	94.2
222001	Тоног төхөөрөмж	64,666,054,800.00	59,887,138,232.00	4,778,916,568.00	92.6
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	1,036,329,900.00	1,762,398,023.34	(726,068,123.34)	170.1
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	1,036,329,900.00	1,762,398,023.34	(726,068,123.34)	170.1
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	4,151,508,954,400.00	3,947,022,914,145.44	204,486,040,254.56	95.1
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	4,175,651,029,600.00	3,956,469,961,163.38	219,181,068,436.62	94.8

310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	4,175,651,029,600.00	3,956,469,961,163.38	219,181,068,436.62	94.8
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	5,857,924,800.00	5,109,800,422.02	748,124,377.98	87.2
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	5,805,424,800.00	5,010,928,297.02	794,496,502.98	86.3
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	52,500,000.00	98,872,125.00	(46,372,125.00)	188.3
37	БУСАД ЭХ ҮҮСВЭР	(30,000,000,000.00)	(14,556,847,439.96)	(15,443,152,560.04)	48.5
370001	"Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдөх	(30,000,000,000.00)	(14,556,847,439.96)	(15,443,152,560.04)	48.5
4	"Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		289,244,623.27	(289,244,623.27)	
5	"Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		272,431,134.83	(272,431,134.83)	
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ				
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2,323	2,260	-	100.0
610001	Төсвийн байгууллага	1,682	1,682	-	100.0
610002	Төсвөөс гадуур байгууллага	641	578	-	100.0
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	6,633	6,438	195	97.1
620001	Удирдах ажилтан	208	194	14	93.3
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	5,259	5,089	170	96.8
620003	Үйлчлэх ажилтан	1,163	1,152	11	99.1
620004	Гэрээт ажилтан	3	3	-	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		27,707,476,802.36
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		27,558,437,579.36
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		20,882,675,382.16
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		2,357,099,260.91
210101	Үндсэн цалин		1,000,973,992.85
210102	Нэмэгдэл		991,449,432.81
210104	Урамшуулал		321,685,835.25
210105	Гэрээт ажлын хөлс		42,990,000.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		274,759,966.48
210201	Тэтгэврийн даатгал		235,338,380.85
210202	Тэтгэмжийн даатгал		9,756,895.66
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал		5,198,342.85
210204	Ажилгүйдлийн даатгал		4,909,680.53
210205	Эрүүл мэндийн даатгал		19,556,666.59
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		62,065,325.79
210301	Гэрэл, цахилгаан		28,910,494.13
210302	Түлш, халаалт		15,705,391.72
210303	Цэвэр, бохир ус		15,369,439.94
210304	Байрны түрээс		2,080,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		171,802,777.72
210401	Бичиг хэрэг		73,868,612.94
210402	Тээвэр, шатахуун		54,526,102.88
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр		3,343,481.90
210404	Ном, хэвлэл		30,069,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс		9,995,580.00
2105	Нормативт зардал		131,728,498.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл		400,000.00
210502	Хоол, хүнс		126,653,498.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл		4,675,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		279,033,503.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл		82,379,700.00
210602	Тавилга		31,581,800.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл		26,100,000.00
210604	Урсгал засвар		138,972,003.00
2107	Томилолт, зочны зардал		637,268,998.24
210701	Гадаад албан томилолт		54,708,318.24
210702	Дотоод албан томилолт		582,560,680.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		3,121,084,179.51
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		3,117,826,649.51
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох		3,038,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ		186,030.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо		33,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		13,847,832,872.51
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		7,649,872,196.76
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		6,197,960,675.75
212	ТАТААС		517,908,601.00
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас		517,908,601.00
212101	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас		517,908,601.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		6,157,853,596.20

2132	Бусад урсгал шилжүүлэг		5,279,144,831.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал		976,522.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал		40,764,900.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		5,237,403,409.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		878,708,765.20
213305	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, нэмэлт санхүүжилтийн төвлөрүүлэх шилжүүлэг		878,399,688.09
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		309,077.11
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		149,039,223.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр		149,039,223.00
220001	Барилга байгууламж		52,839,000.00
221001	Их засвар		36,200,223.00
222001	Тоног төхөөрөмж		60,000,000.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		27,528,872,371.21
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		27,528,872,371.21
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		2,494,669,153.02
131103	ЗГНХ, ЗДНХ хөрөнгө, түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		15,479,725,872.59
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		4,697,651,750.88
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		4,856,825,594.72
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		346,923,370.77
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		168,318,939.62

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

3.1 Нийцлийн асуудал

1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ерөнхий боловсролын 692 сургууль, 1003 цэцэрлэг, 41 мэргэжлийн боловсролын байгууллагын нийт 2534 барилга байгууламжаас 322 барилга нь сургалтын орчны стандартад нийцээгүй байна. Үүнээс ерөнхий боловсролын сургуулийн 1088 барилгаас 103, цэцэрлэгийн 1370 барилгаас 207, мэргэжлийн боловсролын байгууллагын 76 барилгаас 12 барилга нь стандартын шаардлага хангахгүй байна.

Энэ нь Боловсролын ерөнхий хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.1-т "Боловсролын сургалтын байгууллагын барилга байгууламж, номын сан, гал тогоо, биеийн тамирын заал, талбай, дотуур байр, усан хангамж, ариун цэврийн байгууламж, техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж нь багш, ажилтан, суралцагчийн онцлогт тохирсон, хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчийн тусгай хэрэгцээнд нийцсэн, стандарт, эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын шаардлагыг хангасан байна" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, мэргэжлийн боловсролын байгууллагын сургалтын орчныг стандартын шаардлагад нийцүүлэх, барилга байгууламжийг үе шаттайгаар засвар хийх, шинэчлэх талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

2. Боловсролын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 1,807 байгууллагын санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 851 байгууллагын тайланг аудитын түүвэрт хамруулж, 885 байгууллагын санхүүгийн тайланд "Өөрчлөлтгүй", 68 байгууллагын санхүүгийн тайланд "Хязгаарлалттай", 2 байгууллагын санхүүгийн тайланд "Сөрөг" дүгнэлт өгсөн бол 1 байгууллагад дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан байна. Тайлант онд санхүүгийн тайлангийн аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчлийг өмнөх онтой харьцуулахад залруулсан алдааны тоо 23.8 хувь, санхүүгийн тайлагналтай холбоотой зөрчлийн тоо 10.9 хувь, нийцлийн асуудлаарх зөрчлийн тоо 54.8 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д "хариуцлагатай байх", 6 дугаар зүйлийн 6.6.1-т "төсвийн захирагч нь түүнийг томилсон байгууллага, албан тушаалтны өмнө, эсхүл дээд шатныхаа төсвийн захирагчийн өмнө төсвийн талаар хариуцлага хүлээдэг байх", 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-т "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх", 14.3-т "Төсвийн ерөнхийлөн захирагч өөрийн эрхлэх асуудлын төсвийн орлого, зарлагын зүй зохистой, үр ашигтай байдал, үр дүнгийн гүйцэтгэлийг хангаж, өөрт хамаарах төсвийн гүйцэтгэлийн биелэлтийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, болон Зөвлөл Засгийн газар, Улсын Их Хурлын өмнө бүрэн хариуцна" гэж тус тус заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Боловсролын сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудад хийсэн аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн тоо өсөж байгаад дүн шинжилгээ хийх, хяналтыг сайжруулах талаар албан шаардлага хүргүүлэв.

3. Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудын 2023 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид өгсөн 7 зөвлөмж, зөрчил арилгуулах 1 албан шаардлага, хариуцлага тооцуулах 1 албан шаардлагын биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад 2024 оны 9 дүгээр сарын 30 -ны өдрийн дотор ирүүлэхийг өмнөх аудитын тайлангаар мэдэгдсэн боловч хэрэгжилтийг заасан хугацаанд ирүүлээгүй байна.

Энэ нь Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.3-д "Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн ажил, түүний үр дүнг төрийн аудитын байгууллагаас тогтоосон хугацаанд мэдэгдэнэ", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2020 оны А/106 дугаар тушаалаар баталсан "Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам"-ын 19 дүгээр зүйлийн 19.1-д "Шалгагдагч

этгээд аудитаар өгсөн зөрчил дутагдлыг арилгах, асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн зөвлөмжийн дагуу зохих ёсоор арга хэмжээ авч, залруулах ажлыг зохион байгуулсан байна”, 19.2-т “Шалгагдагч этгээд аудитын тайланг баталгаажуулсан тушаалд заасан хугацаанд багтаан албан шаардлага, төлбөрийн акт, зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад тайлагнана” гэж тус тус заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Санхүүгийн тайлангийн 2023 оны аудитаар Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлсэн зөрчил арилгуулах болон хариуцлага тооцуулах албан шаардлага, зөвлөмжийн биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлээгүй нь Төрийн аудитын тухай хуульд заасны дагуу хариуцлага тооцох үндэслэл болох тул хэрэгжилтийг 2025 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх албан шаардлага хүргүүлэв.

4. Сүүлийн гурван жилийн хугацаанд төрийн өмчит зургаан их сургуулийн нийт хөрөнгийн хэмжээ жилд дунджаар 3.1 хувиар, орлого 19.7 хувиар өссөн боловч цэвэр ашиг жилд дунджаар 15.7 хувиар буурсан нь ашигт ажиллагаа болон үр ашгийн үзүүлэлт сул хэвээр байгааг харуулж байна. Энэ нь орлогын бүтэц, зардлын удирдлагын стратеги тодорхойгүй, зорилтот чиглэлгүй байсантай холбоотой.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйл. Төрийн өмчийн талаарх яам, тусгай газрын эрх хэмжээ 1-т “Эрхэлсэн салбар, хүрээний төрийн өмчит хуулийн этгээдийн аж ахуй, санхүүгийн үйл ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, захиалга, төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалт, шаардлагатай бусад асуудлаар санал боловсруулж холбогдох газарт оруулна” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөвхөн сургалтын төлбөрт түшиглэсэн орлогын хамаарлыг бууруулж, эрдэм шинжилгээний ажил, судалгааны төсөл, захиалгат үйлчилгээ, оюуны өмчийн ашиглалт зэрэг эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх бодлого боловсруулах, зардлын удирдлагын стратегийг тодорхой болгож, ашигт ажиллагааны үнэлгээ, хяналтыг сайжруулан, санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор дотоод чадавхыг бэхжүүлэх талаар зөвлөмж өгөв.

5. Төрийн өмчит зургаан их сургуулийн Сүүлийн гурван жилийн нийт өр төлбөрийн дундаж өсөлт 12,454.3 сая төгрөг бол жилийн дундаж алдагдал 37,663.6 сая төгрөг ба санхүүгийн алдагдлыг өрийн эх үүсвэрээр санхүүжүүлсэн нь байгууллагын төлбөрийн чадвар, хөрвөх чадварыг сулруулж, үйл ажиллагаанд эрсдэл үүсгэж болзошгүй бөгөөд хөрөнгийн удирдлагыг оновчтой төлөвлөж, хэрэгжүүлээгүйтэй холбоотой байж болзошгүй байна.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйл. Төрийн өмчийн талаарх яам, тусгай газрын эрх хэмжээ 1-т “Эрхэлсэн салбар, хүрээний төрийн өмчит хуулийн этгээдийн аж ахуй, санхүүгийн үйл ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, захиалга, төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалт, шаардлагатай бусад асуудлаар санал боловсруулж холбогдох газарт оруулна” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Хөрөнгийн удирдлагыг оновчтой төлөвлөж, зардал, өрийн менежментийг сайжруулах стратегийг боловсруулж хэрэгжүүлэх зөвлөмж өгөв.

6. Төрийн өмчийн зургаан их сургууль нь сургалт, судалгаа, олон улсын хамтын ажиллагаа зэрэг олон үзүүлэлт дээр үндэслэн гардаг олон улсын их, дээд сургуулиудын албан бус үзүүлэлтээр 1000-аас доош байрлалд эрэмбэлэгдэж байна.

Энэ нь Алсын хараа 2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын Зорилт 2.1-т “Хүн бүрд чанартай боловсрол эзэмших тэгш боломж бүрдүүлж, боловсролыг хувь хүний хөгжил, гэр бүлийн амьдралын баталгаа, улс орны хөгжлийн суурь болгон насан туршдаа суралцахуйн тогтолцоог бэхжүүлнэ. Зорилтыг хэрэгжүүлэх I үе шат (2021-2030)-ын 6-д Олон улсын хөдөлмөрийн зах зээлд хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц мэдлэг, ур чадвартай төгсөгчдийг бэлтгэн гаргадаг дээд боловсролын тогтолцоотой болсон байна”, II үе шат (2031-2040)-ын 3-т “Олон улсын шаардлага хангасан дээд боловсролын сургалтын байгууллагын тоог нэмэгдүүлж, чанарыг дээшлүүлэн олон улсад эрэмбэлэгдсэн, хүлээн зөвшөөрөгдсөн хөтөлбөр бүхий үндэсний судалгааны их сургуультай болсон байна” гэж тусгасантай нийцэхгүй байна..

Шийдвэрлэсэн нь: Дотоодын боловсрол, судалгааны чанарыг сайжруулах, олон улсын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, эрдэм шинжилгээний бүтээлийн тоо, чанар, нөлөөллийг нэмэгдүүлэх цогц бодлого хэрэгжүүлэх зөвлөмж өгөв.

7. Боловсролын сайд өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудтай холбоотой дараах асуудлуудаар үр дүнтэй ажил зохион байгуулаагүй байна. Үүнд:

А. Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал насан туршийн суралцахуйн төвд дэмжлэг үзүүлэх санхүүжилтийг батлаагүй, дэмжлэг үзүүлээгүй.

В. Сум, дүүргийн Засаг дарга нар насан туршийн суралцахуйн төвийн бүтэц, орон тоонд нийцүүлэн төсвийг батлаагүй;

С. Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын үнэлгээнд тавих нийтлэг шаардлагыг тодорхойлоогүй, Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын стандартыг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд заасны дагуу эрх бүхий байгууллагаар батлуулаагүй.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.5-д "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, төсвийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангах",

Боловсролын ерөнхий хуулийн 29 дүгээр зүйл. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрхийн 29.1.4-т "насан туршийн суралцахуйн төвийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлж, санхүүжилтийг батлах", 31 дүгээр зүйл. Сум, дүүргийн Засаг даргын бүрэн эрхийн 31.1.5-д "насан туршийн суралцахуйн төвийн бүтэц, орон тоонд нийцүүлэн төсвийг баталж, санхүүжүүлэх, хамтран ажиллах, холбогдох арга хэмжээг хэрэгжүүлэх",

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1-т "Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын стандарт нь Боловсролын ерөнхий хуулийн 16.1-д зааснаас гадна мэргэжлийн болон техникийн боловсролын үнэлгээнд тавих нийтлэг шаардлагыг тодорхойлно", 7.2-т "Энэ хуулийн 7.1-д заасан стандартыг Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд заасны дагуу эрх бүхий байгууллага батална" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Орон нутгийн удирдлага, холбогдох байгууллагуудтай уялдаа холбоог сайжруулж, эрх зүйн хэрэгжилтийг хангах, санхүүжилтийн тогтолцоог бүрдүүлэх, боловсролын стандарт, үнэлгээний баримт бичгийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу батлуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зөвлөмж өгөв.

8. Боловсролын зээлийн сангийн зээлээр суралцагчийн сургалтын төлбөр, амьжиргааны зардалд зориулан олгох хөнгөлөлттэй, эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй зээлийн улсын төсвийн оролцоотой эх үүсвэрийг бүрдүүлэх, эргэн төлүүлэх, сургалтын зээлийг хөнгөлөх, чөлөөлөх, хүчингүй болгох журмыг Улсын Их Хурлаас батлаагүй байхад суралцагчтай байгуулсан гэрээнд хөнгөлөлт, чөлөөлөлт, эргэн төлөлтийн асуудлыг шийдвэрлэх зохицуулалт хийсэн, төсвийн хөрөнгийг эрсдэлд оруулсан дараах асуудлууд байна. Үүнд:

А. Засгийн газрын 2013 оны 271 дүгээр тогтоолоор баталсан "Дэлхийн шилдэг их сургуульд оюутан суралцуулах журам"-ыг үндэслэн байгуулсан Дэлхийн шилдэг их сургуулийн бакалаврын хөтөлбөрт суралцах оюутанд зээл олгох, эргэн төлүүлэх гэрээний 3.7-д "Төгсөгч зээлийг эргэн төлөхтэй холбогдох харилцааг 'Дээд боловсролын санхүүжилт, суралцагчийн нийгмийн баталгааны тухай' хуулийн 8.8-д заасан журмаар зохицуулна" гэж заасан байна.

Энэ зохицуулалтаар бакалаврын боловсрол эзэмшихээр гэрээ байгуулан нийт 40,115,730.23 ам.долларын сургалтын зээл авсан 350 суралцагчийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт, эргэн төлөлтийн асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэх нь тодорхойгүй, зээл төлөгдөхгүй байх эрсдэлтэй байна.

В. Засгийн газрын 2012 оны 19 дүгээр тогтоолоор баталсан "Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчид сургалтын төлбөрийн болон амьжиргааны зардлын зээл олгох журам"-ыг үндэслэн байгуулсан "Гадаадын дээд боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчдад зээл олгох, эргэн төлүүлэх тухай гэрээ"-ний 3.7-д "Төгсөгч зээлийг эргэн төлөхтэй холбогдох харилцааг 'Дээд боловсролын санхүүжилт, суралцагчийн нийгмийн баталгааны тухай' хуулийн 8.8-д заасан журмаар зохицуулна" гэж заасан байна.

Энэ зохицуулалтаар Магистр, докторын боловсрол эзэмшихээр гэрээ байгуулан 8,988,279.79 ам.долларын зээл авсан 296 суралцагчийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт, эргэн төлөлтийн асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэх нь тодорхойгүй, зээл төлөгдөхгүй байх эрсдэлтэй байна.

Энэ нь Дээд боловсролын санхүүжилт, суралцагчийн нийгмийн баталгааны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.8-д "Суралцагчийн сургалтын төлбөр, амьжиргааны зардалд зориулан олгох хөнгөлөлттэй, эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй зээлийн улсын төсвийн оролцоотой эх үүсвэрийг бүрдүүлэх, эргэн төлүүлэх, сургалтын зээлийг хөнгөлөх, чөлөөлөх, хүчингүй болгох журмыг Улсын Их Хурал тогтооно", Захиргааны ерөнхий хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1-т "хуульд үндэслэх", 4.2.5-д "зорилгодоо нийцсэн, бодит нөхцөлд тохирсон, шийдвэр нь үндэслэл бүхий байх" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зээлийн нөхцөл, эргэн төлөлт, хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн эрх зүйн зохицуулалтыг яаралтай тодорхой болгож, холбогдох журмын төслийг Улсын Их Хуралд өргөн барих, энэ чиглэлээр үр дүнтэй ажил зохион байгуулах талаар зөвлөмж өгөв.

9. Боловсролын зээлийн сангаас зээл авсан суралцагчид сургуулиа төгссөний дараа Монгол Улсад заавал ирж ажиллах үүрэг хүлээхтэй холбоотой эрх зүйн нарийвчилсан зохицуулалт дутмаг байгаа нь төгсөгчид эх орондоо эргэн ирж, нийгэм, эдийн засгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулах, дэвшилтэт шинэ санаа, судалгаа, инновацыг хөгжүүлэх үндсэн зорилгыг хангахгүй байх, төсөв үргүй зарцуулагдах эрсдэлийг бий болгож байна.

Энэ нь Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 3-т "Бүх шатны боловсролын тогтолцоо, агуулгын нэгдмэл бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ", Дээд боловсролын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 2.1-т "Дээд боловсролын зорилго нь нийгэм, эдийн засгийн хөгжилд хувь нэмэр оруулах, дэвшилтэт шинэ санаа, судалгаа, инновацыг хөгжүүлэх, бүтээлчээр ашиглах, олон соёлын орчинд ажиллаж, амьдрах чадвартай, ёс суртахуунтай иргэнийг бэлтгэхэд оршино", Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.5-д "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, төсвийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангах" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Гадаадын их, дээд сургуульд Боловсролын зээлийн сангийн зээлээр суралцсан төгсөгчдөд Монгол Улсад заавал ирж ажиллах үүргийг тодорхой, хэрэгжих боломжтой нөхцөлөөр зохицуулсан эрх зүйн зохицуулалтын төслийг боловсруулж, холбогдох дээд шатны байгууллагад танилцуулан шийдвэрлүүлэх чиглэлээр үр дүнтэй ажил зохион байгуулах зөвлөмж өгөв.

10. Монгол Улсын Засгийн газрын тэтгэлгээр магистр, докторын үндсэн хөтөлбөрт хамрагдах суралцагчдыг сонгон шалгаруулах шалгуурт олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн их сургуулиудын эрэмбэ, сургалтын чанарын талаар зохицуулалтгүй байна. Үүний улмаас сургалтын чанар хангалтгүй их, дээд сургуулиуд тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамрагдах, төсөв үргүй зарцуулагдах эрсдэл үүсэж болзошгүй юм.

Энэ нь Дээд боловсролын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.12-т "Хөтөлбөрийн магадлан итгэмжлэл, дээд боловсролын сургалтын байгууллагын эрэмбэ, чансааны үзүүлэлт тухайн байгууллагын суралцагчид хуульд заасан дэмжлэг, зээл, тэтгэлэг олгох үндэслэл болно", Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.5-д "өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, төсвийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангах" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Магистр, докторын тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамрагдах суралцагчдыг сонгон шалгаруулах шалгуурт олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн их сургуулиудын эрэмбэ, сургалтын чанарын үзүүлэлтийг тусгах эрх зүйн зохицуулалтын төслийг боловсруулж, дээд шатны байгууллагад танилцуулан шийдвэрлүүлэх чиглэлээр үр дүнтэй ажил зохион байгуулах, хэрэгжилтийг хангах замаар төсвийн хөрөнгийг үр ашигтай, зорилтот түвшинд зарцуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх зөвлөмж өгөв.

11. Боловсролын салбарын гадаад зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, үр дүнг хэлэлцэж холбогдох арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх, биелэлтэд хяналт тавих, удирдлага, зохицуулалтаар хангах, тайлагнах үйл ажиллагаа хангалтгүй байна. Тухайлбал, салбарт хэрэгжиж буй 13 төслөөс 6 төслийн мэдээлэл Төслүүдийн удирдлагын нэгдсэн цахим систем (ODAMIS)-д бүрэн байршаагүй, мөн яамны Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газраас хяналт, үнэлгээ, дотоод аудитын арга хэмжээ авч хэрэгжүүлээгүй байна.

Энэ нь Сангийн сайдын 2021 оны 4 дүгээр тушаалаар баталсан "Засгийн газрын гадаад зээлийн хөрөнгийг ашиглах, эдгээр хөрөнгөөр санхүүжих төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, зохион

байгуулах, санхүүжүүлэх, хяналт тавих, үнэлэх журам"-ын 10.5-д "Салбарын хэмжээнд гадаад зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, тайлан, дүгнэлт зөвлөмжийг хэлэлцэх, түүний мөрөөр холбогдох арга хэмжээг авч биелэлтэд хяналт тавих, удирдлага зохицуулалтаар хангах, нэгтгэн тайлагнах үйл ажиллагааг харьяалах төсвийн ерөнхийлөн захирагч хэрэгжүүлнэ",

10.7.2-т "төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагын төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээний төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг жил бүр хийж, энэ журмын 15 дугаар хавсралт дахь маягтын дагуу тайланг нэгтгэн, дүгнэлт, зөвлөмж, танилцуулгын хамт санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад дараа оны 3 дугаар сарын 1-ний дотор албан бичгээр болон цахим системээр танилцуулна" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Гадаад зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй боловсролын төслүүдийн хэрэгжилт, үр дүнд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, тайлагнах, удирдлага зохицуулалтаар хангах үйл ажиллагааг сайжруулах зорилгоор бүх төслийн мэдээллийг ODAMIS системд бүрэн байршуулж, Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын оролцоог идэвхжүүлэн тогтмол хяналт, үнэлгээ хийж, үр дүнг шийдвэр гаргах түвшинд хэлэлцэн, хэрэгжилтэд хяналт тавих тогтолцоог бүрдүүлэх зөвлөмж өгөв.

12. Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хариуцсан нэгж нь төсөл хэрэгжиж дууссан өдрөөс хойш нэг жилийн дотор хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээний үр нөлөөний үнэлгээг хийж цахим системээр тайлагнаагүй байна.

Энэ нь Сангийн сайдын 2021 оны 4 дүгээр тушаалаар баталсан "Засгийн газрын гадаад зээлийн хөрөнгийг ашиглах, эдгээр хөрөнгөөр санхүүжих төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, зохион байгуулах, санхүүжүүлэх, хяналт тавих, үнэлэх журам"-ын 10.10-т "Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага нь төсөл, арга хэмжээний үр дүнгийн үнэлгээг уг төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж дуусахаас нэг сарын өмнө хийж цахим системд тайлагнах ба төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хариуцсан нэгж нь төсөл хэрэгжиж дууссан өдрөөс хойш нэг жилийн дотор хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээний үр нөлөөний үнэлгээг хийж цахим системээр тайлагнана" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хариуцсан нэгж нь хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээний үр нөлөөний үнэлгээг журамд заасан хугацаанд хийж, цахим системд байршуулан тайлагнах, хэрэгжилтийг сайжруулах, хяналт, зохицуулалтыг үр нөлөөтэйгөөр хэрэгжүүлэх зөвлөмж өгөв.

13. Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага, Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь төсөл, арга хэмжээний санхүүгийн болон худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний гүйцэтгэл, тайланг гаргаагүй, төсөл, арга хэмжээний хүрээнд хийгдэж байгаа барилга байгууламж, их засварын ажилд хяналт-шалгалт хийгээгүй байна.

Энэ нь Сангийн сайдын 2021 оны 4 дүгээр тушаалаар баталсан "Засгийн газрын гадаад зээлийн хөрөнгийг ашиглах, эдгээр хөрөнгөөр санхүүжих төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, зохион байгуулах, санхүүжүүлэх, хяналт тавих, үнэлэх журам"-ын 10.14-т "Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага, төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь төсөл, арга хэмжээний санхүүгийн болон худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний гүйцэтгэл, тайланг үнэн зөв гаргах, төсөл, арга хэмжээний хүрээнд хийгдэж байгаа барилга байгууламж, их засварын ажилд хяналт-шалгалт хийх бөгөөд төслийн хөрөнгийн зарцуулалт, хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа, хөрөнгө оруулалтын ажлын чанарыг бүрэн хариуцна" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага болон Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь төсөл, арга хэмжээний санхүүгийн болон худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийн тайланг тухай бүр гаргаж, журамд заасан хугацаанд тайлагнах, мөн барилга байгууламж, их засварын ажлын хэрэгжилтэд хяналт-шалгалт тогтмол зохион байгуулж, хэрэгжилтийн ил тод байдал, үр нөлөөг хангаж ажиллах талаар зөвлөмж өгөв.

14. Боловсролын магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөлийн ажлын алба нь Улсын бүртгэлийн гэрчилгээнд "төрийн байгууллага, албан газар, улсын төсөвт үйлдвэрийн газар" гэсэн статустай бүртгэгдсэн бөгөөд Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын ангилалд нэгтгэгдэн тайлагнаж байна. Гэвч санхүүгийн тайлангаа Сангийн

сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайлангийн маягтаар гаргаж байгаа нь байгууллагын эрх зүйн статус болон санхүүгийн тайлагналын ангилал хооронд нийцэлгүй байдал үүсгэж байна. Тус байгууллага төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайлангийн маягтаар тайлагнаж буй нөхцөлд өөрийн орлогыг улсын төсөвт тусган батлуулж, орлогыг Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд төвлөрүүлэх зохицуулалтыг хангаж ажиллахаар байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-т “Аж ахуйн нэгж, байгууллага дараах бүртгэлийн стандартыг дагаж мөрдөнө”, 4.1.3-т “Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт”, 4.4-т Энэ хуулийн 4.1.3-т заасан стандартыг Төсвийн тухай хуулийн 4.1.34-т заасан байгууллага мөрдөнө”, Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.34-т “төсвийн байгууллага” гэж баталсан төсвийн дагуу төрийн чиг үүрэгт хамаарах ажил, үйлчилгээг хэрэгжүүлдэг, Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд заасны дагуу улсын бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад бүртгүүлсэн төрийн болон орон нутгийн өмчит, ашгийн төлөө бус хуулийн этгээдийг”; Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Өөрт олгогдсон эд хөрөнгийн үндсэн дээр өөрийгөө санхүүжүүлэх зарчмаар ажиллаж бие даан иргэний гүйлгээнд ордог хуулийн этгээдийг аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар гэнэ” гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Боловсролын магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөлийн ажлын алба нь байгууллагын эрх зүйн статус болон санхүүгийн тайлагналын ангиллыг нийцүүлэх арга хэмжээг авч, төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын ангилалд тайлагнах эсхүл төсөвт байгууллагын маягтаар санхүүгийн тайлан гаргаж байгаа тохиолдолд орлого, зарлагын төлөвлөгөөг улсын төсөвт тусган батлуулж, орлогыг Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд төвлөрүүлэх зохицуулалтыг хууль, журмын дагуу хэрэгжүүлж ажиллах талаар зөвлөмж өгөв.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн боловсролын барилга байгууламжийн стандартын хангалт, санхүүгийн тайлагнал, дээд боловсролын байгууллагын санхүүгийн тогтвортой байдал, боловсролын зээлийн сангийн үйл ажиллагаа, гадаад зээлийн төслүүдийн хэрэгжилт, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, орон нутгийн санхүүжилт, мэргэжлийн болон техникийн боловсролын стандартын хэрэгжилт зэрэг үйл ажиллагаа нь Төсвийн тухай хууль, Боловсролын ерөнхий хууль, Дээд боловсролын тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль болон холбогдох бусад хууль, журмын зарим шаардлагад бүрэн нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

3.2 Санхүүгийн тайлагналтай холбоотой аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 409,590.1 сая төгрөгийн зөрчил илэрснээс 2,204.2 сая төгрөгийн зөрчилд 685 төлбөрийн акт тогтоож, 235,352.8 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах 918 албан шаардлага хүргүүлж, 171,698.5 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх 1458 зөвлөмж өгч, 334.6 сая төгрөгийн зөрчилд хариуцлага тооцох 18 албан шаардлага хүргүүллээ.

Нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой нийт 121,897.7 сая төгрөгийн 1553 алдаа илэрснээс 120,953.0 сая төгрөгийн 1492 алдааг аудитын явцад залруулж, 944.7 сая төгрөгийн залруулаагүй алдаанд 61 зөвлөмж өгсөн.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2024 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар илэрсэн 409,590.1 сая төгрөгийн зөрчил нь бидний тогтоосон 54,846.9 сая төгрөгийн материаллаг байдлын түвшнээс их тул “**Хязгаарлалттай**” дүгнэлт өглөө.

5.1 Харьяа байгууллагууд

Харьяа 1806 байгууллагаас 955 байгууллагын санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт гаргаж, 851 байгууллагыг түүвэрт хамруулан аудитыг хийж гүйцэтгэсэн.

Санал дүгнэлт гаргасан 955 байгууллагаас 885 байгууллагын санхүүгийн тайланд “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт, 67 байгууллагын санхүүгийн тайланд “Хязгаарлалттай” дүгнэлт, 2 байгууллагын санхүүгийн тайланд “Сөрөг” дүгнэлт өгч 1 байгууллагын санхүүгийн тайланд дүгнэлт өгөхөөс татгалзлаа. Үүнээс Говь-Алтай аймгийн Цогт сумын Ерөнхий боловсролын сургууль, Ховд

аймгийн Ховд сумын ерөнхий боловсролын сургууль “Сөрөг” дүгнэлт, Ховд аймгийн Цэцэг сумын ерөнхий боловсролын сургууль “Татгалзсан” дүгнэлт өгсөн.

5.2 Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудит

5.2.1 Аудитаар илэрсэн зөрчил

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хийсэн аудитын үр дүнд зардал хүлээн зөвшөөрөлт болон худалдан авах ажиллагаатай холбоотой нийт 328.4 сая төгрөгийн 3 зөрчил илэрсэн тул баталгаажсан гүйцэтгэлд үндэслэн зардлыг хүлээн зөвшөөрөх, дотоод хяналтыг сайжруулах талаар 1 зөвлөмж өгч, зөрчлийг арилган, давтан гаргахгүй байх талаар 1 албан шаардлага хүргүүлэв. Үүнд:

Албан шаардлага

1. Боловсролын сайдын 2024 оны А/234 дүгээр тушаалын дагуу “Инвомед трейд” ХХК-аар гүйцэтгүүлсэн, 60.3 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий “Нүдний эмгэгийн эрт илрүүлгийн үзлэгийн харааны хэрэглэгдэхүүн худалдан авах” арга хэмжээг шууд гэрээ байгуулан боловсролын сургалтын 50 байгууллагаар дамжуулан хэрэгжүүлсэн байна. Гэвч 0–18 насны хүүхдүүдийн амбулаторийн үзлэг, хяналт, оношилгоо, шинжилгээ, эмчилгээний төлбөрийг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас бүрэн хариуцдаг бөгөөд шаардлагагүй зардал гаргаж, төсвийг үр ашиггүй зарцуулсан байна.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.2-т “Энэ хуулийн 31.2-т зааснаас бусад тохиолдолд нийт төсөвт өртөг нь шууд худалдан авч болох төсөвт өртгийн дээд хязгаараас хэтрээгүй бараа, ажил, үйлчилгээг захиалагч шууд худалдан авч болно”, 10.3-т “Захиалагч шууд худалдан авах, харьцуулалтын аргыг хэрэглэх зорилгоор батлагдсан төсөвт өртгийг хувааж худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулахыг хориглоно”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-т “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-т “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, 24 дүгээр зүйлийн 24.4-т “Төсвийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах ажиллагаа хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулагдаагүй бол төсвөөс санхүүжилт гаргахыг хориглоно”, Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2-т “Шимтгэлийг дараах байдлаар эрүүл мэндийн даатгалын санд хариуцан төлнө: 8.2.3. энэ хуулийн 6.1.5-6.1.8, 6.1.10-т заасан даатгуулагчийн шимтгэлийг улсын төсвөөс сар бүр”, 9 дүгээр зүйлийн 9.1-т “Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас зардлын төлбөрийг нь хариуцах эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний багцад дараах тусламж, үйлчилгээ хамаарна: 9.1.2.амбулаторийн үзлэг, хяналт, оношилгоо, шинжилгээ, эмчилгээ” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

2. Боловсролын сайдын 2024 оны А/31, А/123, А/162, А/191, А/223, А/298 дугаар тушаалын дагуу 12 дугаар сард зохион байгуулсан арга хэмжээний гүйцэтгэчийг худалдан авах ажиллагааны дагуу сонгон шалгаруулаагүй, Туушин зочид буудал ХХК-тай нийт 68.1 сая төгрөгөөр шууд гэрээ байгуулж, төсвөөс санхүүжүүлсэн байна.

Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-т “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-т “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, 24 дүгээр зүйлийн 24.4-т “Төсвийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах ажиллагаа хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулагдаагүй бол төсвөөс санхүүжилт гаргахыг хориглоно”, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.2-т “Энэ хуулийн 31.2-т зааснаас бусад тохиолдолд нийт төсөвт өртөг нь шууд худалдан авч болох төсөвт өртгийн дээд хязгаараас хэтрээгүй бараа, ажил, үйлчилгээг захиалагч шууд худалдан авч болно” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсвийг үр ашиггүй зарцуулсан болон худалдан авах ажиллагааг зохих журмаар зохион байгуулаагүй зөрчлийг таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлэв.

Зөвлөмж

Илрүүлэлт 1: Боловсролын сайдын 2024 оны А/130 дугаар тушаалаар Шинжлэх ухааны академид эрх шилжүүлсэн, 200.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий “Монгол Улсын түүхийг туурвин хэвлүүлэх” ажлын гүйцэтгэлд үнэлгээ, баталгаажуулалт хийгээгүй, тус ажил эцэслэн дуусаагүй байхад зардалд хүлээн зөвшөөрч, бүртгэсэн байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т “холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах”, 20.2.6-д “эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Гүйцэтгэл нь эцэслэн дуусаж, үнэлгээ баталгаажуулалт хийгдээгүй ажлыг зардалд бүртгэхгүй байх, зөвхөн баталгаажсан гүйцэтгэлд үндэслэн зардлыг хүлээн зөвшөөрөх, дотоод хяналтыг сайжруулж, ижил төстэй алдааг давтан гаргахгүй байх.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

6.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын дүгнэлтийн нэгтгэл

№	Байгууллага нэгжийн нэр	Байгууллагын тоо	2024 оны санхүүгийн тайлангийн аудит			Дүгнэлт						Аудит хийсэн байгууллагын нэр	
			ҮАГ	АНТАГ	АХЭ	Өөрчлөлтгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт гаргахаас татгалзсан	Түүвэрт	Аудитад хамрагдаагүй		
1	Боловсролын сайд ТЕЗ	1	1				1						Үндэсний аудитын газар
2	Боловсролын ерөнхий газар ТТЗ	1,743	3	940	800	834	62	2	1	844	-		Үндэсний аудитын газар
3	Боловсролын яам	1	1			1							Үндэсний аудитын газар
4	Архангай аймгийн Боловсролын газар	1			1	1							Бизкон Аудит ХХК
5	Баян-Өлгий аймгийн Боловсролын газар	1		1		1							Баян-Өлгий аймаг дахь ТАГ
6	Баянхонгор аймгийн боловсролын газар	1		1		1							Баянхонгор аймаг дахь ТАГ
7	Булган аймгийн Боловсролын газар	1		1		1							Булган аймаг дахь ТАГ
8	Говь-Алтай аймгийн боловсролын газар	1		1		1							Говь-Алтай аймаг дахь ТАГ
9	Говьсүмбэр аймгийн Боловсролын газар	1			1	1							Платиниум прогресс аудит ХХК
10	Дархан-Уул аймгийн Боловсролын газар	1		1		1							Дархан-Уул аймаг дахь ТАГ
11	Дорнод аймгийн боловсролын газар	1		1		1							Дорнод аймаг дахь ТАГ
12	Дорноговь аймгийн боловсролын газар	1		1						1			Дорноговь аймаг дахь ТАГ
13	Дундговь аймгийн Боловсролын газар	1			1	1							Си Пи Ти Эй Аудит ХХК
14	Завхан аймгийн Боловсролын газар	1		1		1							Завхан аймаг дахь ТАГ
15	Орхон аймгийн боловсролын газар	1		1		1							Орхон аймаг дахь ТАГ
16	Өвөрхангай аймгийн боловсролын газар	1			1	1							Чадварлаг Аудит ХХК
17	Өмнөговь аймгийн боловсролын газар	1			1	1							Толин этүгэн аудит ХХК
18	Сүхбаатар аймгийн Боловсролын газар	1		1		1							Сүхбаатар аймаг дахь ТАГ
19	Сэлэнгэ аймгийн Боловсролын газар	1		1		1							Сэлэнгэ аймаг дахь ТАГ
20	Төв аймгийн боловсролын газар	1			1	1							Ихмонгол хөлөг Аудит ХХК
21	Увс аймгийн боловсролын газар	1		1		1							Увс аймаг дахь ТАГ

22	Ховд аймгийн Боловсролын газар	1		1		1						Ховд аймаг дахь ТАГ
23	Хөвсгөл аймгийн боловсролын газар	1			1	1						Хаан соёмбо аудит ХХК
24	Хэнтий аймгийн Боловсролын газар	1			1	1						Платиниум прогресс аудит ХХК
25	Нийслэлийн боловсролын газар	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
26	Багануур дүүргийн боловсрол төв	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
27	Нийслэлийн Багахангай дүүргийн боловсролын хэлтэс	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
28	Баянгол дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
29	Баянзүрх дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
30	Налайх дүүргийн боловсролын хэлтэс	1		1			1					Нийслэл дэх ТАГ
31	Сонгинохайрхан дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
32	Сүхбаатар дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
33	Хан-Уул дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
34	Чингэлтэй дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1		1		1						Нийслэл дэх ТАГ
35	Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэн	1			1	1						Си Пи Ти Эй Аудит ХХК
36	Боловсролын магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөл	1	1							1		Үндэсний аудитын газар
37	Боловсролын зээлийн сан	1	1				1					Үндэсний аудитын газар
38	Боловсролын үнэлгээний төв	1			1		1					Ажу мэргэн Аудит ХХК
39	Боловсролын мэдээллийн технологийн төв	1			1	1						Ниямазон Аудит ХХК
40	Монгол улсын их сургууль	1			1	1						Сүлд-Аудит ХХК
41	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль	1			1		1					Стандарт дүгнэлт аудит ХХК
41	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Монгол Японы эмнэлэг	1			1	1						Пийк Ом Аудит ХХК
41	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Дархан уул аймаг дахь Анагаах ухааны сургууль	1		1		1						Дархан-Уул аймаг дахь ТАГ
41	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Дорноговь аймаг дахь Анагаах ухааны сургууль	1			1	1						Баби Тами Аудит ХХК

41	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Говь-Алтай аймаг дахь Анагаах ухааны сургууль	1		1		1						Говь-Алтай аймаг дахь ТАГ
42	Соёл урлагийн их сургууль	1				1	1					Уваа уул Аудит ХХК
43	Хөдөө аж ахуйн их сургууль	1				1		1				Азуре хүлүг аудит ХХК
43	ХААИС-ийн харьяа Ургамал газар тариалангийн хүрээлэнгийн Агроэкологи, бизнесийн сургууль	1		1				1				Дархан-Уул аймаг дахь ТАГ
44	Монгол улсын боловсролын их сургууль	1				1	1					Аккурэйт финанс аудит ХХК
45	Шинжлэх Ухаан Технологийн Их Сургууль	1				1	1					Солид Юнити Аудит ХХК
45	Шинжлэх ухаан технологийн их сургуулийн Дархан-Уул аймаг дахь Технологийн сургууль	1		1				1				Дархан-Уул аймаг дахь ТАГ
46	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын хорин ес дүгээр сургууль	1				1	1					Шинэ баланс аудит ХХК
47	Монгол Улсын Консерватор	1				1	1					Уваа уул Аудит ХХК
48	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын монгол тэмүүлэл сургууль	1				1	1					Гроут финанс аудит ХХК
49	Шинжлэх ухаан технологийн их сургуулийн харьяа Өмнөговь аймаг дахь технологийн дээд сургууль	1		1						1		Өмнөговь аймаг дахь ТАГ
50	Монгол Германы хамтарсан ашигт малтмал, технологийн их сургууль	1				1	1					Пийк Ом Аудит ХХК
51	Олон улсын хөтөлбөртэй ерөнхий боловсролын Бэрх сургууль	1		1			1					Хэнтий аймаг дахь ТАГ
52	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын зуун арван зургаа дугаар сургууль	1				1	1					Си Пи Ти Эй Аудит ХХК
53	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын Шинэ эрин сургууль	1				1	1					Ниямазон Аудит ХХК
54	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын Шинэ эхлэл сургууль	1				1	1					Лайт энд Дилайт Аудит ХХК
55	Архангай аймгийн оюутны дотуур байрны ашиглалтын өмнөх захиргаа	1	1							1		Үндэсний аудитын газар

56	Сурах бичгийн түрээсийн тогтолцоо	1	1							1		Үндэсний аудитын газар
57	Монгол улсын консерваторийн харьяа Завхан аймаг дахь хөгжим бүжгийн коллеж	1			1	1						Хаан соёмбо аудит ХХК
58	Их дээд сургуулиудын хөрөнгийн менежментийн төв ТӨАТҮГ	1	1							1		Үндэсний аудитын газар
59	Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн харьяа политехник коллеж	1	1							1		Үндэсний аудитын газар
	Бүгд	1,807	11	969	827	885	68	2	1	851	-	

6.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
								Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
1	Боловсролын ерөнхий газар ТТЗ	1474	108,011.4	413	33,959.6	1061	74,051.8	1415	107,077.1	59	934.3	59	934.3
2	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Дорноговь аймаг дахь Анагаах ухааны сургууль	4	159.8			4	159.8	4	159.8				
3	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Монгол Японы эмнэлэг	1	6.7			1	6.7	1	6.7				
4	Багануур дүүргийн боловсрол төв	4	159.9	1	0.4	3	159.5	4	159.9				
5	Баянзүрх дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	2	871.4			2	871.4	2	871.4				
6	Боловсролын магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөл	2	4.5			2	4.5	2	4.5				
7	Боловсролын үнэлгээний төв	1	199.7			1	199.7	1	199.7				
8	Булган аймгийн Боловсролын газар	1	0.7			1	0.7	1	0.7				
9	Говь-Алтай аймгийн боловсролын газар	3	1,370.7			3	1,370.7	3	1,370.7				
10	Дорноговь аймгийн боловсролын газар	1	10.4			1	10.4			1	10.4	1	10.4
11	Дорнод аймгийн боловсролын газар	2	418.0	2	418.0			2	418.0				
12	Дундговь аймгийн Боловсролын газар	1	0.2			1	0.2	1	0.2				
13	Монгол Германы хамтарсан ашигт малтмал, технологийн их сургууль	4	28.9			4	28.9	4	28.9				
14	Монгол улсын их сургууль	5	4,166.4			5	4,166.4	5	4,166.4				
15	Монгол Улсын Консерватор	5	1,953.0	3	1,380.4	2	572.6	5	1,953.0				
16	Монгол улсын консерваторын харьяа Завхан аймаг дахь хөгжим бүжгийн коллеж	6	80.2			6	80.2	6	80.2				
17	Налайх дүүргийн боловсролын хэлтэс	1	7.1			1	7.1	1	7.1				
18	Нийслэлийн Багахангай дүүргийн боловсролын хэлтэс	1	5.2			1	5.2	1	5.2				
19	Нийслэлийн боловсролын газар	3	171.4	1	156.4	2	15.0	3	171.4				
20	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын зуун арван зургаа дугаар сургууль	3	16.3			3	16.3	3	16.3				
21	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын хорин ес дүгээр сургууль	1	1.8			1	1.8	1	1.8				
22	Орхон аймгийн боловсролын газар	1	5.7			1	5.7	1	5.7				

23	Соёл урлагийн их сургууль	1	23.6			1	23.6	1	23.6				
24	Сонгинохайрхан дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	3	483.3	2	15.7	1	467.6	3	483.3				
25	Сүхбаатар дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1	157.3			1	157.3	1	157.3				
26	Төв аймгийн боловсролын газар	4	2,238.9	2	1,466.3	2	772.6	3	2,238.9	1	-	1	-
27	Хан-Уул дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	2	372.7			2	372.7	2	372.7				
28	Ховд аймгийн Боловсролын газар	5	575.7			5	575.7	5	575.7				
29	Хөдөө аж ахуйн их сургууль	3	34.7			3	34.7	3	34.7				
30	Чингэлтэй дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	5	156.4	4	38.1	1	118.3	5	156.4				
31	Шинжлэх Ухаан Технологийн Их Сургууль	3	205.8			3	205.8	3	205.8				
	Нийт дүн	1553	121,897.7	428	37,434.9	1125	84,462.8	1492	120,953.0	61	944.7	61	944.7

6.3 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэрс	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцох албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Боловсролын сайд ТЕЗ	2	328.4		-	1	128.4	1	200.0				
2	Боловсролын ерөнхий газар ТТЗ	2878	367,234.5	637	1,908.1	852	196,638.2	1371	168,353.6	18	334.61	0	-
3	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Говь-Алтай аймаг дахь Анагаах ухааны сургууль	2	-		-		-	2	-				
4	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Дархан уул аймаг дахь Анагаах ухааны сургууль	2	27.9	1	0.4		-	1	27.5				
5	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Дорноговь аймаг дахь Анагаах ухааны сургууль	1	5.1		-		-	1	5.1				
6	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Монгол Японы эмнэлэг	5	42.9		-	2	41.0	3	1.9				
7	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль	9	1,007.7	5	40.8	2	694.1	2	272.8				
8	Архангай аймгийн Боловсролын газар	2	17.8		-	2	17.8		-				
9	Архангай аймгийн оюутны дотуур байрны ашиглалтын өмнөх захиргаа	3	235.0		-		-	3	235.0				
10	Багануур дүүргийн боловсрол төв	2	1.8		-	1	1.4	1	0.4				
11	Баянзүрх дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	3	3.5	2	1.5		-	1	2.0				
12	Баян-Өлгий аймгийн Боловсролын газар	1	7.9		-	1	7.9		-				
13	Баянхонгор аймгийн боловсролын газар	1	1.4	1	1.4		-		-				
14	Боловсролын зээлийн сан	4	33,736.5		-	3	33,641.7	1	94.8				
15	Боловсролын магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөл	1	27.4		-	1	27.4		-				
16	Боловсролын мэдээллийн технологийн төв	1	127.5	1	127.5		-		-				
17	Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэн	3	0.7	1	0.5	1	-	1	0.3				
18	Боловсролын үнэлгээний төв	7	138.2	1	5.9	3	102.7	3	29.6				
19	Боловсролын яам	3	83.5		-	2	23.8	1	59.7				

20	Булган аймгийн Боловсролын газар	2	25.1	1	0.5	1	24.6		-			
21	Говь-Алтай аймгийн боловсролын газар	4	33.5	3	31.3	1	2.3		-			
22	Говьсүмбэр аймгийн Боловсролын газар	5	14.1	2	6.6	2	6.1	1	1.4			
23	Дархан-Уул аймгийн Боловсролын газар	2	9.8		-	2	9.8		-			
24	Дорноговь аймгийн боловсролын газар	1	1.2	1	1.2		-		-			
25	Дорнод аймгийн боловсролын газар	4	142.2		-	2	12.8	2	129.4			
26	Дундговь аймгийн Боловсролын газар	4	10.2	3	5.8	1	4.4		-			
27	Завхан аймгийн Боловсролын газар	6	105.1	3	2.8	3	102.2		-			
28	Их дээд сургуулиудын хөрөнгийн менежментийн төв ТӨАТҮГ	3	263.6		-		-	3	263.6			
29	Монгол Германы хамтарсан ашигт малтмал, технологийн их сургууль	2	29.9	1	0.5	1	29.4		-			
30	Монгол улсын боловсролын их сургууль	4	158.5	3	6.7	1	151.8		-			
31	Монгол улсын их сургууль	2	836.9	2	2.7	6	756.5	5	77.7			
32	Монгол Улсын Консерватор	2	412.9		-		-	2	412.9			
33	Монгол улсын консерваторын харьяа Завхан аймаг дахь хөгжим бүжгийн коллеж	9	19.3	4	14.1		-	5	5.2			
34	Налайх дүүргийн боловсролын хэлтэс	3	26.2		-	1	11.1	2	15.1			
35	Нийслэлийн боловсролын газар	6	164.1		-	1	110.2	5	53.9			
36	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын зуун арван зургаа дугаар сургууль	5	435.4	2	11.0		-	3	424.4			
37	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын монгол тэмүүлэл сургууль	3	4.5		-	1	-	2	4.5			
38	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын хорин ес дүгээр сургууль	3	25.4		-	1	20.5	2	4.9			
39	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын Шинэ эрин сургууль	1	21.8		-		-	1	21.8			
40	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын Шинэ эхлэл сургууль	2	3.5	1	0.9		-	1	2.7			
41	Орхон аймгийн боловсролын газар	5	15.0	1	1.8	4	13.2		-			
42	Өвөрхангай аймгийн боловсролын газар	2	1.0		-	2	1.0		-			
43	Соёл урлагийн их сургууль	7	114.7		-		-	7	114.7			
44	Сонгинохайрхан дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	3	7.4	2	1.9		-	1	5.5			

45	Сүхбаатар аймгийн Боловсролын газар	5	38.3	1	15.0	3	23.3	1	-				
46	Сүхбаатар дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1	22.0		-		-	1	22.0				
47	Сэлэнгэ аймгийн Боловсролын газар	4	39.8		-	3	38.3	1	1.5				
48	Төв аймгийн боловсролын газар	3	-		-		-	3	-				
49	Увс аймгийн боловсролын газар	1	3.3		-		-	1	3.3				
50	Хан-Уул дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	1	4.0		-		-	1	4.0				
51	Ховд аймгийн Боловсролын газар	3	53.4	0	-	0	-	3	53.4				
52	Хөвсгөл аймгийн боловсролын газар	3	14.6		-		-	3	14.6				
53	Хөдөө аж ахуйн их сургууль	11	486.0	3	6.8	4	344.7	4	134.5				
54	Хэнтий аймгийн Боловсролын газар	2	14.7	1	5.5	1	9.2		-				
55	Чингэлтэй дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	2	6.6		-	1	0.7	1	5.9				
56	Шинжлэх ухаан технологийн их сургуулийн харьяа Өмнөговь аймаг дахь технологийн дээд сургууль	2	179.9	1	1.4		-	1	178.5				
57	Шинжлэх Ухаан Технологийн Их Сургууль	6	503.8	1	1.7	1	41.6	4	460.5				
58	Шинжлэх ухаан, технологийн их сургуулийн харьяа политехник коллеж	4	2,314.7		-	4	2,314.7		-				
	Бүгд	3068	409,590.1	685	2,204.2	918	235,352.8	1458	171,698.5	18	19	334.6	-

6.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/сая төгрөгөөр/

№	Байгууллагын нэрс	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцох албан шаардлага	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Боловсролын сайд ТЕЗ	14	-			3	-	11	-		
2	Боловсролын ерөнхий газар ТТЗ	1301	80,457.1	10	9.1	231	24,821.3	1049	55,402.5	11	224.2
3	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Дархан уул аймаг дахь Анагаах ухааны сургууль	1	-					1	-		
4	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургуулийн Монгол Японы эмнэлэг	2	260.7			1	260.7	1	-		
5	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль	4	-			3	-	1	-		
6	Архангай аймгийн оюутны дотуур байрны ашиглалтын өмнөх захиргаа	1	49.1				-	1	49.1		
7	Багануур дүүргийн боловсрол төв	3	37.6				-	3	37.6		
8	Баянгол дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	4	48.9			1	-	3	48.9		
9	Баянзүрх дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	2	8.6				-	2	8.6		
10	Боловсролын зээлийн сан	4	167,958.3			4	167,958.3		-		
11	Боловсролын магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөл	2	-				-	2	-		
12	Боловсролын мэдээллийн технологийн төв	1	-				-	1	-		
13	Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэн	2	-				-	2	-		
14	Боловсролын яам	2	-			1	-		-	1	-
15	Говь-Алтай аймгийн боловсролын газар	2	4.9			1	4.9	1	-		
16	Их дээд сургуулиудын хөрөнгийн менежментийн төв ТӨАТҮГ	1	-				-	1	-		
17	Монгол Германы хамтарсан ашигт малтмал, технологийн их сургууль	2	45.8			2	45.8		-		
18	Монгол улсын боловсролын их сургууль	2	98.4			1	74.9		-	1	23.5
19	Монгол улсын их сургууль	3	2,693.5			2	2,693.5	1	-		
20	Монгол Улсын Консерватор	1	496.8			1	496.8		-		
21	Налайх дүүргийн боловсролын хэлтэс	2	21.4				-	2	21.4		
22	Нийслэлийн Багахангай дүүргийн боловсролын хэлтэс	2	3.3				-	2	3.3		
23	Нийслэлийн боловсролын газар	3	990.3				-	3	990.3		

24	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын зуун арван зургаа дугаар сургууль	1	-				-		-	1	-
25	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын монгол тэмүүлэл сургууль	1	-		1		-		-		
26	Нийслэлийн ерөнхий боловсролын хорин ес дүгээр сургууль	2	-				-	1	-	1	-
27	Орхон аймгийн боловсролын газар	1	-				-	1	-		
28	Соёл урлагийн их сургууль	1	-		1		-		-		
29	Сонгинохайрхан дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	4	165.5				-	4	165.5		
30	Сүхбаатар дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	3	10.8				-	3	10.8		
31	Төв аймгийн боловсролын газар	1	-				-	1	-		
32	ХААИС-ийн харьяа Ургамал газар тариалангийн хүрээлэнгийн Агроэкологи, бизнесийн сургууль	3	25.5				-	3	25.5		
33	Хан-Уул дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	2	23.4				-	2	23.4		
34	Хөдөө аж ахуйн их сургууль	2	636.4				-	2	636.4		
35	Чингэлтэй дүүргийн засаг даргын дэргэдэх боловсролын хэлтэс	2	404.2		1	402.5	1	1.6			
36	Шинжлэх ухаан технологийн их сургуулийн Дархан-Уул аймаг дахь Технологийн сургууль	2	9.0				-	2	9.0		
37	Шинжлэх ухаан технологийн их сургуулийн харьяа Өмнөговь аймаг дахь технологийн дээд сургууль	1	-				-	1	-		
	Бүгд	1387	254,449.6	10	9.1	254	196,758.8	1108	57,434.0	15	247.7